РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба засилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 7-го марта 1916. Ч. 29. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, March 7, 1916. No. 29.

ВЕЛИКА БИТВА ПІД ВЕРДЕН ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

Німці здобули дотепер 115 гармат і 161 машинових крісів.

Страти Москалїв на границї Бесарабії оцінюють на 130.000 людий.

Корабель „Меве", який затопив 15 англійських кораблів, повернув до Німеччини.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬГІЇ:

НІМЦІ ЗАНЯЛИ СЕЛО ДУМОН.

БЕРЛІН, 4. марта. — Звіт головного німецького штабу звучить:

„Німецькі війска заняли по страшній рукопашній битві французькі становища в селї Думон (на полудне від форту тоїж назви)".

НАЙБІЛЬША БИТВА ВІДБУВАЄТЬ СЯ КОЛО СЕЛА ДУМОН.

ПАРИЖ, 5. марта. — Урядовий звіт французького штабу доносить:

„Найбільша битва відбуваєть ся під ту пору в селї Думон. Німці, які мають у своїм посїданю село Думон, розпочали були дальший наступ на полудне. Наші війска, в руках котрих находять ся всї дороги, які ведуть в село, відбили напад Німців. Битва триває дальше".

СТРАШНА БИТВА НА ЦІЛІЙ БОЄВІЙ ЛІНІЇ КОЛО ВЕРДЕН.

БЕРЛІН, 5. марта. — На цілій боєвій лінії на північ від Верден, по обох боках ріки Мези, триває страшна битва без перестанку дальше. Густий град гарматних куль паде по обох сторонах. Ціла акція була обмежена головно до бомбардованя при помочи гармат; піхота наступу не переводила.

ЗДОБУТЄ ВЕРДЕНУ БУДЕ КОШТУВАТИ НІМЦІВ НАЙМЕНЬШЕ 300.000 ЛЮДИЙ.

АМСТЕРДАМ, 5. марта. — У всіх військових кругах ведуть ся тепер безнастанні дискусії в справі воєнних операцій коло Верден, про наслідки упадку кріпости і про страти, які потерпіть обі сторони.

Теперішна боєва лінія, яка йде півколом коло Верден, числить у довжині 50 миль. Здобутє кріпости Німцями спричинило би скорочене боєвої лінії з 50 миль на 30 миль.

Воєнні знавці подають на підставі дотеперішних страт і успіхів Німців під Верден, що здобутє кріпости Верден коштувало би Німців найменьше 300.000 людий в убитих і ранених, підчас коли Французи стратили би лише около 200.000.

Дотеперішні дати про втрати уважають за сильно пересаджені, коли зважить ся, що дотепер з малими вийнятками воєнні операції обмежували ся до акції гармат.

ЗДОБУТЄ КРІПОСТИ ВЕРДЕН ВІД ПІВНОЧИ ПРИСТУПОМ Є ПРЯМО НЕМОЖЛИВЕ.

ЦЮРІХ, 5. марта. — Здобутє кріпости Верден при помочи наступу від півночи покажеть ся річию впрост неможливою, а в кождім случаю дуже дорогою.

Німецькі війська, які від сходу і полудневого сходу зближили ся до фортів на 3 до 4 милї, переводять тепер укріплене своїх становищ і тому наступила на тім фронті позірна тишина.

Деякі воєнні знавці заповідають, що головний наступ на Верден відбудеть ся від заходу (на лівім березі ріки Мези). В тій цілі Німці розпочали на сім фронті сильне бомбардованє, яке триває вже 48 годин без перестанку.

4 МІЛІОНИ НАБОЇВ ВИСТРІЛЯНО ПРОТЯГОМ 12 ДНІВ.

ЛОНДОН, 5. марта. — Зужитє гарматних набоїв у битві під Верден є більше ніж се було у всіх давнїйших подібних битвах.

Приблизні обчислення подають число набоїв, які Німці зужили під Верден продягом перших 12 днів, на 2 міліони. Такусаму скількість, коли не більшу, зужили також Французи. Воєнні знавці заповідають, що засоби амуниції порішать долю кріпости Верден.

НІМЦІ ЗДОБУЛИ ДОТЕПЕР 115 ГАРМАТ І 161 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 4. марта. — З головної німецької кватири доносять:

„По очищеню побоєвища стверджено, що воєнна добича зросла в послідних днях о 37 гармат і 75 машинових крісів. Від початку битви коло Верден загальне число здобутих гармат виносить 115, а машинових крісів 161".

В РОСІЇ:

МОСКАЛІ ВТРАТИЛИ В БИТВАХ НА ГРАНИЦІ БЕСАРАБІЇ І БУКОВИНИ 130.000 ЛЮДИЙ.

БЕРЛІН, 5. марта. — З Петрограду надійшли вісти про страти, які Москалї потерпіли в часї останного наступу на границї Буковини.

Російські часописи подають лісти страт в офіцирах, які згинули або зістали ранені в часї тих операцій. Дотепер оголошено 18 ліст, які подають страти в офіцирах на 1.330. Беручи пересічно на одного офіцира 100 жовнірів, то страти Москалів в жовнірах мусїли перейти суму 130.000.

Такі здогади і обчисленя подають самі російські часописи. Притім роблять часописи замітку, що у виказї офіцирів стрічаєть ся переважно лише висших офіцирів.

ПОСЛИ ОБВИНЮЮТЬ РОСІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО.

СТОКГОЛЬМ, 5. марта. — З Петрограду доносять про бесіду, яку виголосив на засіданю думи посол Чхеїдзе. Важнійші уступи його бесіди, які відносять ся до критики російського правительства, звучать:

„Протягом 18 місяців триваючої війни ширить ся серед населення безличні брехні, яких ще не стрічало ся в цілій історії сьвіта.

Властивою цілию тридержавного порозуміня не є знищенє пруського мілітаризму, але політика заборча і розширенє імперіялізму.

„Російська бюрократія має надію, що побіда Росії приверне стан з 17-ого століття і віддасть їй власть, яка в послідних часах почала їй з рук усувати ся. Доказом сего є бесіда, яку виголосив Щегловітов.

„В хвилі найбільшої небезпеки нашої держави запанувала і найбільша деморалізація. Ми опинили ся без залізниць, без фабрик, без технїків; затемаємо правительство, якого нездарність може служити другим за клясичний взір. Правительство взяло на себе зорганізоване промислу, але лише тому, щоби обдерти робітників і не дати їм змоги належно зорганізувати ся.

„Правительство голосить перед сьвітом, що воно бажає поправити долю робітників, а в дїйсности сотки робітників засуджує ся на смерть, сотки їх вже розстріляно, а денно тисячі робітників в Москві і Петрограді кидає ся в тюрму".

ВІЙНА НА МОРИ:

НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „МЕВЕ" ПОВЕРНУВ ДО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 5. марта. — Німецький помічний кружлян „Меве", який через довші часи був пострахом для неприятельських кораблів, повернув вчера цїло і безпечно до німецької пристани.

Комендант корабля „Меве", граф Дона фон Шльодієн подає у своїм урядовім звіті, що його корабель будьто зловив будьто затопив загалом 15 кораблів. З того було 13 англійських, 1 французький і 1 бельгійський.

УРЯДОВИЙ ЗВІТ ПРО ПРИЇЗД КОРАБЛЯ „МЕВЕ".

БЕРЛІН, 5. марта. — Міністерство маринарки оголосило отсей звіт:

„По довгій і небезпечній виправі, яка тривала більше місяців, корабель „Меве" під командою капітана гр. Дона Шльодієн повернув нині до своєї пристани назад.

„На покладї корабля находить ся 4 англійських офіцирів, 29 жовнірів англійської маринарки, 166 людий залоги з рівних затоплених кораблів і 103 Гіндусів. Крім того корабель привіз золота вартости понад 1 мілїон марок.

„В часі своєї виправи корабель „Меве" зловив загалом 15 неприятельських кораблів: 13 англійських, 1 французький і 1 бельгійський, разом на 57.835 тон. З малими вийнятками зловлені кораблї зістали затоплені.

„В богато важних місцях корабель „Меве" заложив підводні міни. Жертвою тих мін упав великий воєнний англійський корабель „Едвард VII".

ВЕЛИКА РАДІСТЬ В НІМЕЧЧИНІ З ПРИВОДУ ПОВОРОТУ КОРАБЛЯ „МЕВЕ".

БЕРЛІН, 5. марта. — Поворот корабля „Меве" до німецької пристани викликав в Німеччині велику радість, а передівсїм в кругах маринарки. Подвиги німецьких підводних лодок і кружляків виказали значну висшість німецької маринарки.

Капітан щасливого корабля удав ся сейчас по приїзді до головної кватири німецького цїсаря, щоби особисто зложити звіт про пригоди свого корабля.

Німецький цїсар відзначив залогу корабля, надїлюючи всїх моряків зелізними хрестами другої кляси.

НА КОРАБЛИ „ЛЯ ПРОВАНС" ЗГИНУЛО ПОНАД 3.000 ЖОВНІРІВ.

ПАРИЖ, 3. марта. — Французьке міністерство війни оголосило урядово числа про страти в людях на кораблі „Ля Прованс", який затонув дня 26. лютого на Серздземнім мори. Сї страти числять поверх 3.000.

На кораблі „Ля Прованс" находило ся під ту пору: штаб 3. кольоніяльного полку піхоти, третий батальон і одна компанія першого батальону, одна компанія машинових крісів і прочі. Разом було на кораблі около 4.000 людий. Вратувано доси 870 осіб, решта залоги і жовнірів утонула.

Корабель „Ля Прованс" находив ся в дорозї з Англії до Солуня.

НІМЕЦЬКИЙ ПІДСТУП НА МОРИ.

РИМ, 5. марта. — Богато англійський і французький кораблів впало жертвою німецького підступу. Від якогось часу появило ся на Середземнім мори і в деяких важнійших місцях на Атлянтійськім океанї велике число підводних лодок.

Кораблї, одержавши приказ, на случай спостереженя підводної лодки, старати ся її знищити через наїханє, виконували свій обовязок. Показало ся онак, що се не були підводні лодки, а лише перископи (часть підводної лодки, яка є на верху води, при помочи котрої бачить ся, що дїєть ся на поверхні води), до котрих були прикріплені підводні міни. На случай наїханя на таку підводну лодку корабель вилїтав у воздух.

Сей підступ Німців утруднює в значній мірі оборону перед підводними лодками.

—o—

ВНЕСЕНЄ ПРО ЗАБОРОНУ ЇЗДИ АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН НА ЗОРУЖЕНИХ КОРАБЛЯХ.

ВАШІНҐТОН, 5. марта. — Голосованє над внесенем посла Мек Лемора в справі заборони уживаня до подорожи зоружених кораблів американськими горожанами відбудеть ся допера в вівторок. Первісно мало воно відбути ся ще в суботу. Однак з причини, що не було надії на поваленє сего внесеня, голосованє перенесено на второк. Тимчасом приятелї президента ведуть агітацію поміж послами, щоби запевнити пожадану більшість голосів до поваленя сеї резолюції.

В пятницю голосував над подібною резолюцією сенат. Дотичне внесенє сенатора Гора відкинено 68 голосами проти 14. Решта сенаторів здержали ся від голосованя.

ШВЕЦІЯ ВИДАЛА ПЕРЕСТОРОГУ ЩОДО ЇЗДИ ЗОРУЖЕНИМИ КОРАБЛЯМИ.

СТОКГОЛЬМ, 4. марта. — Шведське міністерство для заграничних справ оголосило перестерогу щодо їзди на зоружених кораблях, які належать до воюючих держав.

ПОМІЧ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

ВАШІНҐТОН, 3. марта. — Сенатор Гітчок поставив внесенє, щоби американське правительство прийшло населеню Польщі з грошевою помочию в сумі 2 мілїонів долярів. Рівночасно поставив сенатор до американського правительства домаганє, щоби воно постарало ся о усуненє всяких перешкод щодо перевезеня средств поживи до Польщі та щодо розділеня їх поміж потребуючих.

Отсей внесок має прийти небаром під голосованє.

ПОЧТА ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Зрабоване почти з „Ротердаму".

НЮ ЙОРК, 5. марта. — В неділю (5. марта) прибув до Ню Йорку корабель „Ротердам", який віз почту з Австрії і з Німеччини.

Комендант корабля сейчас про прибутє корабля подав до відома, що англійські власти сконфіскували всю почту з Австрії і з Німеччини. 1.435 мішків почти забрали Англійці з корабля до пристани.

В понеділок (6. марта) прибуде корабель „Хрістіяніяфйорд".

В пятницю (10. марта) має прибути корабель „Геліґ Оляф".

Чи отсі кораблї привезуть почту зі старого краю, чи станеть ся з ними таксамо, як з „Ротердамом" про се покищо ще жадних певних вістий нема.

БАЗАР ВЖЕ В СЮ СУБОТУ.

В сю суботу, дня 11-ого с. м. буде отворена німецько-австрійського базару, в Ню Йорку в якім беруть участь також Українці. Базар буде, як вже у нас згадувано, в „Медісон Сквер Гарден" (27-ма улиця й Медісон евеню).

Німці доси зложили вже готівкою на базар, з якого дохід призначено на вдови і сироти по жовнірах в Німеччині й Австрії, — 140 тисяч долярів, а сподівають ся цілого приходу з базару около 750 тисяч долярів.

• • •

Вже лише кілька днів остаєть ся до остаточного уладженя базару!

Хто з Українців в Ню Йорку, околиці або і з дальших сторін Зл. Держав може дати або позичити якунебудь красну річ (особливо українські вироби і вишивки), нехай сейчас вишле до голови українського виставового Комітету о. Миколи Підгорецького (22 E. 7th St., New York City).

Просимо поспішити ся!

НА ПРЮ, БЕЗ ЛЯКУ І ЗНЕВІРИ!

III.

Боротьба двох мечів.

Як би ви вчились так, як треба,
То й мудрость була би своя.
(Т. Шевченко — „Посланіє").

Дивуєть ся неодин, що властиво стало ся епископови, що він в такий великий час розпочав братовбийчу боротьбу проти всього українства. Певно, що воно було би дуже дивне кождому, хто не знає близше намірів і цілий епископа. Тому ми будемо старати ся се вияснити.

Причини є двоякого рода, а вони випливають:

1. Зі становища епископа.
2. З його особистої вдачі.

Нема найменьшого сумніву, що епископ грецько-руської Церкви, зъединеної з римсько-католицькою Церквою, може мати сильне становище і великий вплив саме через сю звязь з найбільшою організацією на сьвіті. Коли би він розумів се і вмів та хотів на тім обмежити ся, се піднесло би його високо і в очах суспільности, яку він в справах церковних заступає, і в очах своїх товаришів-епископів та своєї начальної власти — Апостольської Столиці в Римі.

Тимчасом він сим не вдоволяєть ся. Його дуже мало обходять справи церковні, бо він певний, що вони йому не втечуть; зате він хотів би накинути ся на народного провідника, без огляду на се, чи нарід хоче чи не хоче і чи він сам є до сього спосібний чи ні.

Епископ цілком забув, що ми живемо в XX. столітю, коли то ідея демократизму, себто ідея народної власти незвичайно розвинула ся і майже сліду нема з деяких староеьвітських понять.

Одним з таких понять в середних віках було поняте всевладности папи римського над цілим сьвітом. Його слухали цісарі, королі, князі; він мав свою сьвітську державу, — отже сам був володарем — а непослушних володарів папа виклинав з церкви і звільняв нарід від послуху їм. В середних віках се уходило довший час, бо тоді був такий устрій. Годі нам тут розбирати історію. Зазначимо лише, що сьвітські володарі, передівсім німецькі цісарі, почали завзяту боротьбу з папами. Найзавзятійша боротьба припадає на роки 1075—1122. В тім часі один з папів, іменно Григорій VII. кинув клятву на цісаря Генрика IV.; се мало такий наслідок, що цісар мусів їхати до Риму перепрошувати папу, але стрінув його по дорозі в замку коло міста Каносси в Італії і тут стояв три дни на морозі (в січни 1077 року) під мурами замку і щойно тоді папа простив йому. Ся перша фаза боротьби закінчила ся угодою в місті Вормс в Німеччині. На підставі тої угоди обі сторони поробили уступки і якось прийшло до можливих відносин між папами і цісарями.

Боротьба цілковито не закінчила ся, бо цісарям розходило ся о цілковиту независимість в політиці від папів. Почала ся отже боротьба, звісна в історії під назвою: **боротьба двох мечів.** Назва ся походить відси, що папа Боніфатій VIII. підчас спору з француським королем Филипом Красним видав 1302 р. буллю, котра зачинаєть ся словами: „Унам санктам" (одну сьвяту — розуміє ся церков). В тій буллї папа так каже: Є два мечі, духовний і сьвітський; значить є дві власти: духовна і сьвітська. Оба сї мечі мають бути під контролею духовної власти; значить — сьвітська власть має підлягати під надзір духовної. Але ся булля, хоч дуже важна, не мала практичного значіня, бо вже папа Климент V. в своїм розпорядженю (бреве) в 1306 р. сказав, що Филип Красний не повинен потерпіти ніякої шкоди через буллю „Унам санктам", а Лятеранський Собор в 1516 р. рішив, що лише в религійних справах всі вірні мають підлягати папі. Опісля відносини так уложили ся, що церков не мішаєть ся до сьвітських справ, а сьвітські організації і власти не спинюють розвою церкви. Одним словом — історія учить, що між обома сьвітами, духовним і сьвітським є можлива і конечна: згода — коли кожда власть буде пильнувати своїх справ.

Епископ Ортинський забув, що ми не жиємо в середних віках. Йому здаєть ся, що він над Українцями має таку власть, як всемогучий папа Григорій VII., і він хотів би, щоби всі сліпо слухали його розказів. Коли побачив, що се не вдасть ся, так розпочала ся боротьба „двох мечів" на американській Україні. Епископ не хоче допустити, щоби хтонебудь попри нього мав якесь значіне, а хто лише приїхав би сюди, то се образа для нього. Він думав, що Америка — се його доменія (посїлість), се його пашалик, над котрим ніхто не може мати контролї, в котрім не може бути другого господаря, або хоч би члена родини. Тому кождого, хто лише почне якусь добру роботу, треба назвати „зрадником", „кирниником", „пяним фірманом" і т. д. Не знаємо, чи згрішимо (але, Боже, відпусти гріха нам грішним!), коли скажемо: Як би так Ісус Христос прийшов тепер на сьвіт і почав ширити свою науку в Америці, то епископ крикнув би з проповідальниці: „Діточки мої! Таж се бунтар! Він утік з пекла! Не слухайте його! А як хоче жити, дайте йому шуфлю в руки, нехай іде до майнів!"

Коли би так сьвіт довідав ся, що Українці в XX. столітю мусять в теорії рішати ще такі справи, як відносини сьвітських організацій до духовних, то сказав би, що той нарід спізнив ся в своїм умовім розвою о цілих 600 літ, бо спосіб думаня епископа само добрий був перед 600 літами. Сьміх і встид перед культурним сьвітом!

Другою причиною нападів епископа на народний табор є його особиста вдача. Колиб епископ був особою приватною, то ми не мали би причини займати ся ним. Але, що він займає становище в суспільности, тому вільно осуджувати його поступки, які випливають з його вдачі. Після того пізнаємо, чи він надаєть ся на народного провідника, чи ні.

Чоловік, що займає відвічальне становище, повинен мати всесторонне образоване і житєвий досьвід. Пригляньмо ся епископови Ортинському. Його образоване — се шість гімназіяльних кляс в Галичині, а опісля односторонне схолястичне монастирське вихование. І в монастири мабуть він переняв ся ідеєю теократії, себто всевладного панованя духовного стану над народом. Посьвятивши ся опісля реториці (проповідництву), не мав часу вглублювати ся в инні галузи науки, і серед засі[й]ного проповідництва заскочила його номінація на епископа. В Америці, серед практичної праці, він вже не міг думати про дальшу науку. З тим отже монастирсько-схолястичним образованем лишив ся епископ дотепер, а се не вистарчає на його становище.

Кромі сього епископ — се поетична натура. Малювати образ пекла, війни, нужди — він до сього майстер. Писати поетичні листи — йому також легко. Але холодно, розважно і справедливо роздумати справу, се противить ся поетичній натурі. Тому він руководить ся звичайно лише чувством і скаче як козак. Боротьба з американськими відносинами, до яких він не доріс, зломила його раз на все. Вилічити його з хороби вже неможливо, бо організм за старий. Ся хороба, яка вкорінила ся в його душу і мозок, називаєть ся мізантропією, значить: н е н а в и с т ь д о л ю д и й. І ся ненависть до людий спричинила недовірчивість до кождого, щоби часом хтось не був йому перешкодою десь, колись, в чімсь.

В парі з мізантропією йде грошева захланність. Зародки сеї захланности походять з монастиря. Там йому не вільно було мати ніякого власного маєтку. Тому, діставши ся на становище, получене з грошевими доходами, він є незрівнаний в помислах на витяганє грошa від духовенства і вірних. В урядових „Епархіяльних відомостях" мусить бути що найменьше три рази — часом десять разів — поклик: „Давайте гроші!" Певних цілий, на які ті гроші йдуть, ніхто не знає, бо лише з деякого рахунки оголошуєть ся публично. Впрочім не гадаємо тут про се розписувати ся. Ся грошева захланність є головною причиною його промахів. Він хотів би забрати усі гроші з Америки виключно під свою управу. Що він хотів загарбати в свої руки весь маєток колишнього Руського, тепер Українського Народного Союза, се річ звісна.

Рівнобіжно із захланностю йде завість. Він не може стерпіти, коли хтось кромі нього має маєток. Тому власне він хотів би знищити маєток У. Н. Союза, коли вже його не може дістати в свої руки — після засади: ні тобі, ні мені! Тусаму завість оказує він зглядом сьвящеників, підчинених йому. Коли довідаєть ся, що хтось має кількасот долярів зложених на чорну годину, то сейчас починає його переносити з місця на місце так, що протягом кількох місяців сьвященик стратить усї свої ощадности на користь зелїзничих компаній. Знищивши сьвященика матеріяльно, він тримає його в руках як павук муху і тоді робить з ним, що хоче. Ся завість дійшла до того, що він неґодує на адміністраційну курію, себто церковну організацію, яка збирає гроші не для кого иншого, лише для нього! Захланність і завість убивають в нім всякі благородні чувства і доводять иноді до страшних гріхів. Бо як собі витолкувати слова епископа, сказані до сьвящеників підчас останних великодних реколекцій в 1915 році: „Клену ся Христом, що епископ не має цента!" Се страшне! Сьвятотацтво! Мілїонер взиває Христа на сьвідка, що не має цента!

Дальше його нещасте — се: дрібничковість. Він не має часу посьвятити ся обдуманю ширших загальних плянів, бо його обходить кожда буква в друкарни, кожде слово в часописи „Америка", кождий цент і доляр в його касі, кождий кілочок в його покою (а навіть в конечнім місци), кожда цеґла в його будівлях і т. д. Коли він займаєть ся цілий день такими справами, то розуміє ся, що в нього нема часу на поважне обдуманє великих справ. Він вірить, що се само зробить ся. Коли люди на відвічальних становищах роблять те, що мають робити платні звичайні робітники, а занедбують справи свого становища, то се називаєть ся неспосібностю до сього становища. Бо епископ не має бавити ся дрібничками, як дитина пісочком.

Нещастєм епископа є також злі дорадники. Коли трафить ся припадково який розумний чоловік, що щиро йому бажає добра, то він сейчас його наженe і зненавидить. Зате, хто більше облесний, хто більше при нім впече свою власну печеню, той довше задержить ся. Злим дорадникам він так улягає, що тоді є немічний як дитина. І тоді злі дорадники переводять свої пляни.

Ще є одна цікава його основна черта, а се: честилюбивість. „Я тут пан — і нема понад мене!" І тому слїдить пильно за кождим словом, яке хтось сказав би на нього. Наслідком сього денунціяція цвите на велику скалю. Як хтось пчихне в Шікаґо, епископ сейчас мусить се знати. Сїть сплетень — непробита, а за сїтию епископ.

Ся честилюбивість, „нема понад мене", попихає його до шалених промахів. Сам пише статї, сам редаґує відозви, сам висилає посланія; а коли свого імени він десь не видить, — ого! вже та робота до нічого. В тій честилюбивости дійшов до такої досконалости, що старокраєвих політиків називає зрадниками за те, що йому прислали упімненє, аби був трохи тактовнійший. Честилюбивість була одною з причин, що він накинув ся на Сойм, бо не він дав початок сьому. А він без слави не може жити; як не мож мати доброї, то бодай злу хоче мати. Таким був грецький робітник Геростpат, котрому уроїло ся, що він мусить бути записаний в історії. А як не міг нічого доброго зробити, то підпалив на причуд гарну сьвятиню Діяни в місті Ефезї. Від сього часу намять Геростpата є славна.

А щодо додержаня обітниці епископом Ортинським — то нема що казати. Се занадто звісне.

* * *

„Яка користь чоловікови, хоч би він здобув і цілий сьвіт, а стратив свою душу?" (Матей 16, 26).

„Бо епископ мусить бути без закиду, яко служитель Бога; не самолюбний, не похопний до гніву, не склонний до борби, не відданий скверним розкошам.

„Але повинен любити гостинність, любити добрих людий, бути тверезим, справедливим, сьвятим, повздержливим.

„Має пильно додержати даного слова, щоби був спосібний сьвітлою наукою і напімнути і переконати противників". (Тит І, 7, 8, 9).

ТИ ДАВ МЕНІ, БОЖЕ...

Ти дав мені, Боже, мій смуток
І терням дорогу встелив,
І пісню тужливу у груди
Ти розбудив.

І дав мені цьвіт весною
І шелести вітру ніжні,
Казав соловейкам співати
В гаю пісні.

Я слухаю шелесту вітру,
Що тихо несеть ся із піль,
А в серці моїм виростає
Туга і біль.

І гаргою серце озвеь ся,
Сльозою я зрошую шлях,
А цьвіти в гаю наклинають
І сум і жах!

В березі повяли листочки,
Калина тужливо шумить,
І пісня дзвінка соловейка
Також мовчить.

Оля Березнаська.

НЕ СЬМІЙТЕ СЯ З НЕЇ!...

Раз в однім селі в Чехії була одна дівчина, дурна з уродженя. Поки вона нікому зла не творила, поти її ніхто не чіпав. Але як підросла, напала її якась мана і вона стала підпалювати хати. Бувало в ночи вирветь ся вона з хати, біжить селом із запаленою соломою і підпалює хати. Через дурну дівчину дійшло в селї до великого нещастя, до бійок і т. д. Вкінци справа опинила ся в суді. На лаві обжалуваних сиділа і та нещасна дурна дівчина. Коли війт мав присягати і судія запалив дві сьвічки, вона зірвала ся; вхопила обі сьвічки і зачала підпалювати одяги всім, що були близько неї. На щастє огонь угашено і дозорці вхопили її в руки.

Підчас сеї події публика, що була на салї, зачала голосно сьміяти ся. Тоді предсідатель трибуналу звернув ся до публики з голосним упімненєм:

— Не сьміймо ся з неї! Бачите, що вона дурна, — се найнещасливійше єство на сьвіті!

І настала гробова тишина в салї...

* * *

Ся подія нагадуєть ся нам, коли читаємо статї „Америки". Дійсно, там така вперта глупота, що чоловікови нераз жаль її як тої чеської дівчини і хотів би до себе повторити слова згаданого предсїдателя трибуналу.

Але, що-ж... Чоловік все ще має надію, що „Америка" не є ще варятка від уродженя і то така нещасна, непоправна, як та чеська дівчина. І тому то нераз ще з неї посьмієть ся, бо гадає, що в той спосіб її поправить.

Може дійсно ми їй ласку робимо, що з неї ще сьміємо ся, алеж бо треба мати також руське серце.

* * *

Такі мисли — мисли надгудсонські — прийшли нам по прочитаню статї в „Америці" п. з. „**Відрадні проблиски**" (ч. 30.)

Стаття вступна, не дуже велика, але варта того, аби змилосердитись над „Америкою" та насьміятись.

Стаття зачинаєть ся від вістки, що папа римський робить заходи, щоби увільнити митрополита графа Шептицького з московської неволї, на що Росія не хоче згодити ся.

Подавши сю вістку, „Америка" пише:

„Видко, Росія дуже сподобала собі нашого Митрополита і не хоче ніяк з ним розставати ся".

Се є наївний жарт; але, чи він на місци в органї епископа, котрий хоче (і повинен) поважно говорити про заходи папи римського в справі увільненя митрополита з неволї, яку він невинно терпить вже півтора року? Чи се можна збувати дурненькими кпинами? Чи се лицює?

Дальше в тій статї читаємо:

Митрополит у неволи, Епископ Чехович забитий, Епископ Хомишин окружений Москалями, — ціла Галичина є залита Монґолами, а руські „патріоти" наші, поправді сказавши, не узнавали і не узнають Риму і не відносять ся до папи Римського як до свого Вітця, лише гукають від часу до часу „проч з Римом". Тож на чиї руки посилати поміч? — Безперечно на руки тих, що о ту поміч просять, благають і за ню сердечною любовію і привязанєм та синівським послухом відплачують ся. — Сьвятійший Отець післав поміч — для всїх терплячих в Галичині, Русинів і Поляків на руки просячого о ту поміч Епископа Сапіги.

Сапіга, се князь русько-литовського роду, який і Русинам і Полякам щиро прихильний.

Комітет польський сейчас видвигнув сю жертву сьвятійшого Отця перед цілим сьвітом і подякував прилюдно за цеї. Русини уважали се за злишне а навіть небезпечне для українського патріотизму, бо — мовляв — найбільші „українські патріоти" тим власне славні, що плюють на Рим і на тих, що з Римом в ділах церкви і віри тримають. До того ми маємо стільки патріотів, які зовсім в нічого не вірують! Деж би то їм випадало кланяти ся якомусь там „попови з Риму" та дякувати йому за поміч. —

Ми ласку робимо, що зволимо від него дещо приняти, а в загалї всюди безчестимо церков, її голову, її слуг, її науку.

То ціла наша слава в краю і в Америці!

Прочитавши се, чоловік вхопить ся за голову і клкне: „Блаженні нищі духом, їх бо єсть царство небесне!"

Пригляньмо ся повнейному уступови „Америки" і розберім „по пунктам".

1. Епископ Чехович — не забитий, а помер звичайною смертю. Вправді московські насильства могли прискорити його смерть, **але все треба правду писати.**

2. Епископ Хомишин — не окружений Москалями, лише є в Станиславові, під Австрією і — як ми вже нераз у „Свободі" згадували — виступає при всяких торжествах і т. д. Можна трохи переборщити, **але все треба правду писати.**

3. Ціла Галичина не залита Монґолями, лиш кілька повітів є залитих російським війском. Можна трохи переборщити, **але все треба правду писати.**

4. „Руські патріоти" (відай — українські), тут і в старім краю, признавали і признають Рим (Ватикан) зверхником греццько-католицької церкви і не гукають проч з Римом. — Бо навіть др. В. Сіменович ось-так писав у „Свободі" з 23-ого падолиста 1915 р.:

А коли прийде час слати до Риму петицію, то ми вишлемо і то не з підписами „фірманів", а з підписами цілого українського народу в Америці, щоби Рим увільнив нас від тих, котрі замісць нарід єднати — роседнують його, замісць будувати Христову церкву на любві і згоді, руйнують її клеветою, юдять брата на брата і нищать всьо, що красне і велике.

Мудрій голові досить одного слова.

Чи се є „проч з Римом"? Се є радше за Римом, але проти кого иншого. Можна трохи переборщити, **але все треба правду писати.**

5. Епископ С. С. Ортинський, зглядно його ґазета, пише, що папа римський післав Русинам (Українцям) в Австрії грошеву поміч на руки польського епископа Сапіги і каже, що инакше годі було, бо „Русини гукають проч з Римом".

Тимчасом довідуємо ся з віденської української ґазети в німецькій мові п. з. „Украінішес Корреспонденцблят" (з 26-ого січня с. р.), що **папський пронунцій у Відни кардинал Рафаїл граф Скапінеллї ді Леґіньо передав** в руки **еп. Гр. Хомишина 10.000 корон** яко дар **від папи римського Венедикта XV.** для **голодуючих Українців у Галичині.**

Значить, що не лише є в Станиславові еп. Хомишин, але і папа дав поміч на руки українського епископа, видно не настрашив ся видуманого „Америкою" гуканя „проч з Римом". Отже, як кажемо, можна трохи переборщити, **але все треба правду писати.**

6. Чи „Русини уважають се за злишне а навіть небезпечне для українського патріотизму подякувати за дар", про се ми не чули. Але не чув того також і еп. С. С. Ортинський, бо не чув про сей дар, про який отсе пишемо, а про який доперва і ті Русини могли почути. Можна трохи переборщити, але **все треба правду писати.**

7. Таксамо не чули ми про таких Русинів, що „плюють на Рим" і сумніваємо ся, чи еп. С. С. Ортинський чув. Можна трохи переборщити, **але все треба правду писати.**

8. Пише „Америка", що „маємо стільки патріотів, які зовсім в нічого не вірують".

Чи вони сповідали ся перед епископом? Як сповідали ся, то не можна тайни зраджувати.

Але знова годі припустити, аби безбожники приступали до сьвятої сповіди. Тож ясна річ, що епископ того не може знати. Отже можна би вже трохи переборщити, **але все треба правду писати.**

9. „Америка" називає папу римського „попом". Як би так написала „Свобода", то кілько то би було проклонів і громів філядельфійських!

Але „побожній" „Америці" вільно кпити собі і з митрополита і з папи римського!

10. Як розуміти отсї слова „Америки":

„Ми ласку робимо, що зволимо від него дещо приняти, а в загалї всюди безчестимо церков, її голову, її слуг, її науку" —

того не знаємо.

Хиба тим „**Ми**" — „Америка" говорить про себе і про ціле своє окруженє... Тоді, то вже зрозуміле, бо є очевидна річ, що хто в церкви говорить в такий неприличний спосіб, як се лучаєть ся доволї часто в Філядельфії, то він безчестить і церков, і її голову, і її слуг, і її науку! Очевидна річ.

* * *

Дальше пише „Америка", що епископ „**збещещений і понижений через своїх**". Треба було сказати: „через — **свою політику**". Се було би трохи яснійше сказане.

Потім пише „Америка", що Українці (розуміє ся в Галичині, бо се для них) **зовсім не заслужили** на поміч **від папи.**

Тут „Америка" (а може епископ самий ту статю писав, бо він часто любить се робити) хиба пригадала собі той лист з епископської канцелярії у Філядельфії, де названо український нарід хрунями, а може і Україну в старім краю на її думку — се: „чорти, гетьмани від бар, пяні фірмани" — так як прозвала Українців на землі Вашінґтона.

Га, бувають у людий мисли і помисли...

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda“.

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

А потім, ще дальше але в тійсамій статі „Америки” читаємо таке диво:

„Знаємо вкінци, що за Русинами проживаючими на російській Україні, які вже в маленькій части дістали ся під власть німецького цісаря. Преосьвященний Епископ Кир Сотер вніс просьбу до його Величества, Цісаря Вільгельма, щоби допоміг сему віками поневоленому Народови добити ся свобідної волі та лучшої долі.

З того видно, що епископ С. С. Ортинський має хоробу писати до всіх царів і цісарів. Але сим разом стрілив велику дурницю, бо українські землі, здобуті від Росії, дістали ся не під власть німецького цісаря — але австро-угорського монарха Франца Йосифа I.

Отже німецький цісар — на випадок, як би йому ту просьбу дійсно вручено — видивить ся зі здивованя і знизше лише раменами, а Українці в Австрії погадають собі: Лїпше вже було писати дальше посланія до царя і його амбасадора ніж стріляти дурниці до Берліна!

Вкінци в тій статі „Америки” читаємо:

„Коротка будучність відкриє много відрадних фактів для Американської Руси а тим часом ділимо ся з усім добрим руським Народом отсею вісткою.“

Як се розуміти, також тяжко вгадати.

Догадуємо ся, що то **недалека** будучність відкриє много відрадних фактів для американської Руси — а **коротка** будучність либонь комусь там в Филаделфії. На.

* * *

І прикро з тої всеї безглуздости філаделфійської сьміятись, — а не сьміятись годі!

ПЕРШИЙ ВІДДІЛ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

(Допись).

Клівленд, О.

В неділю, 27. лютого с. р. відбулась в Клівленд, Огайо, в галї Кореня при 2335 Вест 11-та улиця, нарада відпоручників десяти місцевих українських товариств в справі основаня відділу Ф. У. З. Д.

Предсїдателем наради вибрано т. Йосифа Сенчину, а секретарями т. т. Е. Крука, редактора часописи „Робітник”, і М. Репена.

По обширній дискусії, в котрій забирали голос т. т. Сенчина, Момрик, Карась, Клим, Земляк, Репен і другі, порішено, що є тільки один спосіб згуртувати розбитих тутешних Українців в одну громаду а то через основанє відділу Ф. У. З. Д.

Сейчас приступлено до вписуваня в члени. Покищо вписалось 25 членів (стілько було присутних відпоручників). До уряду увійшли: т. т. Іван Клим яко голова, Мих. Ярош яко заст. голови, Мих. Чегін яко касієр, П. Махно яко заст. касієра, В. Волянський яко писар, і Вол. Цогла яко заст. писаря.

До помочи урядови вибрано ще 15 осіб яко організаторів і членів комітету; вибрані отсї: С. Карась, М. Репен, С. Земляк, Е. Крук, Т. Кобиляк, М. Задорецький, Ю. Коцїшевський, П. Заремба, К. Стадник, С. Морозович, В. Цогла, П. Затварський, Пр. Коваль і М. Ярош.

Ухвалено скликати в як найкоротшим часї велике загальне народне українське віче в Клівленд і в тій цїли поручено урядови порозумітись з писарем Ф. У. З. Д. д. М. Січинським щодо висланя референтів, а комітетови поручено занятись приготованем до віча.

Організатори відділу будуть заосмотрені у відповідні легітимації і посьвідки до збираня вкладок від новоприступаючих членів. Слїдуюче засїданє уряду і комітету назначено на неділю, 5. марта с. р., в гали Кореня ч. 2335 Вест 11-та улиця.

Основанє відділу Ф. У. З. Д. треба уважати зворотом до лїпшого житя між тутешними Українцями. Слїд запримітити, що між основателями знаходять ся члени всїх місцевих відділів. Всї прийшли до переконаня, що „доволї сварились колись-то діди, пора нам єднати ся нинї, лиш в лучности сильні здобудуть сини і волю і щастє Вкраїні”.

Є отже надія, що наш загал, без огляду на партійні, політичні, чи релігійні переконаня, згуртуєсь при новоснованім відділї Ф. У. З. Д. в одну громаду та разом спільними силами візьметь ся до праці народної. А праці, куди не глянути — богато, тільки робітників брак.

Нумо, Українцї в Клівлендї! — покажіть перед сьвітом, що Ви зрозуміли клич „в лучности сила” і вступайте громадно до відділу Ф. У. З. Д. Зголошуватись можна устно або писемно в писаря відділу т. В. Волянського, 609 Джеферсон Стр., Клівленд, Огайо.

Наради в справі основаня відділу Ф. У. З. Д. попередила коротка згадка в англійській місцевій пресї, котра від якогось часу інтересуєсь житєм тутешних Українців.

З уваги на се поручено секретареви нарад т. Е. Крукови виготовити звіт до англійських часописий, а другому секретареви т. Репенови звіт до українських часописий, а іменно: „Свободи”, „Народної Волї”, „Гайдамаків” і „Робітника”.

Наради закінчено відсьпіванєм народного гимну: „Ще не вмерла Україна”, „Не пора”, „Ми Гайдамаки” і участники з вірою в успіх розпочатого дїла розійшли ся домів.

Микола Репен, секр. нарад.

ОСТАННИЙ ЛИСТ ДО МАМИ.

Від самого початку війни він служив у війску добровольцем. По перших днях радости прийшла зневіра важких часів, відвороту і зими в **Карпатах**. Нераз підчас тріскучих морозів, стоячи коло окопів, вдивляв ся він у безхмаре небо, засїяне звіздами; слухав шуму вітру, що віяв по високих горах і темних лїсах та часом тихо шепотів до нього: „Не давай ся зневірі, будь бодрий! По днях смутку і страшних зусиль прийде час радости великої і сповнять ся сни і мрії забутих мучеників; прийде хвиля, коли серед гуку гармат і крісів встане слава України!” І тодї втікала від нього зневіра і розпука та мов на яві він бачив у снах, як побідні полки входять у золотоверхий Київ. І дальше служив щиро свою службу — був приміром для всїх...

Разом з иншими йшов походом на **Львів**, радів його визволови, а потім опинив ся **над Бугом**, де началась позиційна боротьба. По одній стороні ріки були наші окопи, по другій московські. Перед московськими окопами були ще великі болота, які давали ворогови природну захорону та дуже скріпляли його становище...

Нетерпеливо чекав він хвилї, коли зачнеть ся загальний наступ, подібний до того над рікою Дунайцем — і лютий ворог пічне втікати далеко, далеко, широкими степами...

А хвиля та чомусь не приходила. Минали днї за днями однакові. В день лиш час від часу озивались грубим басом гармати, а під вечір вистріли з крісів. Часом піднимав ся в гору стовп чорного диму із підпаленої хлопської хати, або чути було з гори шум літака.

* * *

Надійшла гарна тиха осінь. Золоті проміні сонця цїлували гаї і лїси, дрожали на старих і нових хрестах, котрих так много було тепер всюди — і коло доріг, і на полях, і на сіножатах. Де оком глянеш, — хрести і хрести, та могили, одна побіч другої — а в них спочили люди з далеких країв, яким ніхто не замкнув очий на довгий сон, над якими ніхто не заплакав — хиба подув вітру приніс їм привіт від найблизших, що даром ждали вістки, яка вже ніколи не мала прийти...

По довгих заходах дістав відпустку на два тижні. **Перед тим написав ще лист до старої матери; лист, який лише може написати добра, цїлим серцем любяча дитина.** „Мамочко моя, — писав він — вже за кілька днів по довгій розлуці побачимось... Тому не много буду писати, бо все сам розкажу, а лиш так дуже тішу ся, що невдовзі притулю Вас до серця. Чекайте на мене, вже за кілька днів”.

* * *

А старенька мати, як дістала лист від свого одинака, врадувалась ним як найдорожшим скарбом.

З кута почорнілої скрині витягла послїдні заощаджені гроші, накупила всяких ласощів, застелила ліжко свого сина, що від довгого часу стояло порожнє, білою як сніг постелею, поставила на вікно сьвіжі цьвітки, а на столик книжки, які він любив — і чекала... По приїздї кождого поїзду виходила на поріг і старими втомленими очима дивила ся на круту доріжку, яка бігла далеко під лїсом від зелїзничої стациї.

Пала днина за днинов, а його чомусь не було... Якийсь великий жах почав находити на її серце. По ночах зривала ся з постелі і слухала, слухала, чи не почує добре знайомих кроків, чи не звичає її голос, якого так давно вже не чула. Нераз снив ся він їй таким, як то ще був маленьким хлопчиком — із золотими кучерями, у білій сорочинцї... Простягав до неї ручки, обнимав за шию, пестив, цїлував...

А деж він? Чому не приходить?

* * *

Був ясний, осїнний ранок, коли Стефан мав зачинати відпустку. Мрака вже впала на землю і далеко синїли лїси... Проміні сонця дрожали у воздусї і було тихо та спокійно... Проти себе стоять зоружені люди, які тільки стремлять до того, щоб один другому встромив ніж або кулю у серце...

Спокійний та веселий пійшов Стефан ще між товаришів в окопах, розпрощав ся з ними, позабирав листи і швидким кроком пустив ся в дорогу. З початку йшов вузким хідником, вкритим у землї. А що дуже невигідно було йому притискатись, вискочив на гору і пристанув на хвилину... В ту мить поцїлила його ворожа куля в саме серце. В очах йому потемніло. Синий блакит неба почав з зеленю трави зливатись в одну темну краску. Ангел смерти своїми великими крилами обняв його та пригорнув до зимної груди...

І так лягло ще одно добре, молоде житє на тій чорній землї, за котру так змагало ся і бороло ся.

* * *

А там далеко у тихім гірськім селї ще чекала стара мати і числила не то вже днї, але хвилї і раз-в-раз виймала зза пазухи і читала **його послїдний лист...** Чому не приїздить, чому не потішить?...

Замісць нього прийшло за кілька днів коротке урядове повідомленє.

Вона одначе не вірила, все ходила з листом від нього, а як хто до неї заговорив, то осторожно оглядалась на всї сторони, виймала зза пазухи його лист і казала дрожачим голосом: „Стефанко нинї, або найдальше завтра приїде”...

Др. Роман Сенела.

ЛІКАРСЬКИЙ ПОРАДНИК.

Пише **др. Іван Сміт**, лікар з Ню Йорку.

(Відповіди на питаня).

НЕДУГИ ГОРЛА І ГОРТАНИ.

Найбільша недуга горла, котра часто появляєть ся, є аденойди (запаленє мікдалків). Аденойди появляють ся в наслідок ненормального побільшеня лімфатичної ткани в гортани коло носа, а результатом сего бувають запори в задній части носа.

Такий стан розпізнаєть ся ріжними симптомами, про що говорило ся при описаню носа. Сему часто товаришить гіпертрофія (розширенє) мікдалевих желез і тодї треба конечно вирізати їх за помочию операції. Сю недугу подибуєть ся часом і у дорослих, але найчастїйше у дїтий від трох до дванайцяти лїт. Звичайно хорі на ту недугу дїти мають сумний вигляд, товсті губи, червоний ніс, віддихають через рот, і говорять невиразно в ніс. Матери легко можуть розпізнати ту недугу, коли зауважають *хропінє підчас сну*, неспокійний з перервами сон, часті виступи холодного поту на голові, і коли дїти бувають так неспокійні, що скидають зі себе накритє підчас сну.

Хорі сего рода дїти рідко коли мають здоровий вигляд і бувають звичайно низші ростом від *своїх однолїтків. У шкільнім віцї вони відзначають* ся тупостию і неспосібностию до науки. Нестравність і нервовість є також симптомами сеї недуги. У хорих на аденойди бувають часті відходи мочі підчас сну*), корчі мускулів, судороги (конвульсії), кашель, харканє і загикуванє. Часами з усього того розвиваєть ся танець св. Віта. В ухах *відчуваєть ся біль, появляєть ся гній, що* сильно ослаблює слух і робить дїтий розсїяними в школї.

Друга недуга, котра вимагає помочи лїкаря, є опухлинє мікдалових желез і продовженє язичка та язичкових желез. Симптомами при продовженю язичкових желез є відчуванє давленя в горлї, *лоскотанє і густий кашель в ночи*. Симптомами продовженя язичка є відчуванє давленя в горлї, котре хорий має постійно, а хотячи позбутись сего, мусить поликати часто слину і кашляти. Часами в наслїдок кашляня розривають ся в горлї маленькі жилки і в відходах флегми можна бачити кров, змішану зі слиною. Хорі, котрі такі *симптоми* зауважають, думають мильно, що терплять на сухоти, знаючи, що кашлянє кровю є першим симптомом сухіт.

Проте родичі є обовязані слїдити пильно за наведеними висше обявами, а коли їх запримітять, повинні дати хорі дїти оглянути лїкареви, бо в противнім разї з таких дїтий, коли їх не *виличить ся в час з поданої тут недуги*, виростуть люди нездорові, недбалі, склонні до всяких лихих дїл, а найгірше се, що старші вже віком не можуть повздержати ся від таких неприємних наслїдків, як моченє підчас сну в ліжку і т. п.

НЕДУГИ ЖИРОЇДНОЇ ЖЕЛЕЗИ (ВОЛА).

Воло є ростягненє жироїдної желези, а не результата якихось докучливих болячок або запаленя. Ростягненє желези може бути частинне або повне. Є много родів вола, як напр. паренхиматозний, аденоїдовий, кістовидний і жилковатий.

Воло формуєть ся з тої причини, що в організм *попадають якісь отровні елементи*, котрих наука ще досі не виснила. Правдоподібно вони знаходять ся у водї, яку пємо, і в той спосіб дістають ся до організму чоловіка.

Симптоми вола.

Воло двигаєть ся рівночасно з гортанию і відзначаєть ся *найбільше при поликаню*. Розмір вола буває ріжний і доходить часами до величини голови, або і більше. Декотрі його симптоми роблять ся замітними завдяки давленю і витисканю анатомічної структури гортани. Давленє на жили зі своєї сторони викликує розширенє і побільшенє вола. Давленє на дихавичне горло спричинює поменьшенє чоловічка в очах, кашель металевого тону і переміну в голосї.

Ескопталмічне воло.

Сей стан частїйше буває у жінок ніж у мущин і розвиваєть ся у них від 20 до 40 лїт. Причинами його може бути сильне підохоченє, пригнобленє, переляк, потрясенє, кровоток і остра хороба. З тим товаришить часто недокровність, яко результат надмірного напруженя.

*) Знаю кілька таких випадків, що дїти звичайно в ночи мочать в ліжку. В першій мірі терплять самі ті хорі дїти, а відтак і їх родичі, котрі нераз карають невинні дїти, замісць розслїдити се лихо і йому у відповідний спосіб зарадити.

В таких случаях зауважуєть ся сильне битє пульса, очи виходять на верх і розширюєть ся жироїдна железа. Часами очи цїлком не можуть замикатись. Хороба та може скомплікуватись з невральгією, кольками, танцем св. Віта, дрожию, упадком сил і жолудковим недомаганями. Иноді можна також запримітити кровоток, пригнобленє і сильні напади гістерії.

В усїх тих случаях є конче потрібна скора медична поміч або хірургічна операція.

НОВИНКИ.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Меморіялу пана М. Січинського і предложеня пана Дж. Рафаловича, представлені в комісії заграничних справ в парляменті у Вашінґтонї, які були поміщені у „Свободі” з минулої суботи в мові англійській, не містимо ще нинї іззаг недостачі місця. Появлять ся вони у нашій часописи, як лише буде доволї місця.

—o—

ПРЕДСТАВЛЕНЄ В КОРИСТЬ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

Дня 19. січня с. р. відбуло ся в кіно при Порцеляновій улици у Віднї представленє на дохід Українських Січових Стрільцїв, на якім показувано й образки зі стрілецького житя. Саля була щільно виповнена численно зібраною публикою.

—o—

БЮРО ПОСЕРЕДНИЦТВА ПРАЦЇ ПРИ УКРАЇНСЬКІМ ЗАПОМОГОВІМ КОМІТЕТІ В МОСКВІ.

При українськім комітетї помочі жертвам війни зорґанізувало ся окреме бюро посередництва працї для виселенців, яке приймає зголошеня на адресу: Москва, ул. Воздвиженки і Нижнього Кисловського переулок.

РАДЯТЬ СОБІ, ЯК МОЖУТЬ.

У Віднї не вільно в каварнях подавати білої кави межи 2. і 7. год. пополудни. Тимчасом віденське намісництво довідало ся, що каварники тим гостям, які не годні позбути ся налогу нити білу каву, позволяють приносити собі молоко. Є се чисте обманство, тому намісництво тепер остро проти каварняних молочарів виступить.

—o—

МІНІСТЕР КАПРАЛЕМ.

При послїдним перегляді ополченців в Чехах признано здатним до військової служби Кароля Прашека, бувшого австрійського міністра для Чех. Міністер вступив до служби яко капраль, бо такої ранґи дослужив ся підчас своєї давнїйшої військової служби. Прашек є простим селянином з покінченою народною школою, а своє незвичайне становище завдячує працьовитости, рішучости і спритови.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Український Сокіл, повідомляє всїх своїх членів, як рівнож і тих, котрі би хотїли вступити до Тов. Укр. Сокола, що другі загальні збори відбудуть ся в середу дня 8. марта с. р., в гали під ч. 329 Іст 14-та ул., на першім поверсї. На зборах буде приниматн ся нових членів. Вписове до Товариства $1.00, а місячна вкладка тільки 25 цнт. Хто запише ся до Товариства на згаданих зборах, той буде міг зачинати з нами сокільські вправи в пару днів по зборах. — Н. Трач, гол.; К. Добрянський, кас.; Кметь, писар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошення поміщені в сїй рубрицї платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую **ЮРКА ОСАДЧУКА** з Городенки, Галичина. Хто би о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Dmitro Klopotiuk, c/o Charles Woeght, Box O. Courtenay, N. Dak. 27-29

Пошукую свого брата **СТЕФАНА КОВБУЗА**. Хто би о нім знав або він сам, зволить зголоситись на адресу: Fred Kowbus, P. O. Box 223, Franklin, N. J. 27-29

Як се сотворінє успокоїти, аби не гавкало на отсе сонце?

ВИКАЗ
УБИТИХ І ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ У ТЕПЕРІШНІЙ ВІЙНІ.

СКОРОЧЕНЯ:
п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (еґри)
у. = улани
д. = драґони
а. = артилерія (полева)
а. кн. = артилерія кінна
а. ґір. = артилерія ґірська
а. кр. = артилерія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пн. = піонїри
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ляндвер (піх. краєвої оборони)
у. л. = улани ляндвери
а. л. = артилерія ляндвери
г. л. = гавбиці ляндвери
з. о. = загальне ополченє (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.
Подане при імени число означає полк (реґімент), батальон або дивізію.

(Дальше).

Листа утрат ч. 177

Ольховецький Семко, 15 п., ран. (в Росії)
Олексевич Гаврило, 80 п. (в Сербії)
Олексюк Василь, 55 п.
Олеськів Яків, 55 п. (в Росії)
Олїйник Антін, 80 п. (в Сербії)
Олїйник Фока, 55 п.
Олїйник Григорій, 55 п.
Олїйник Гринько, 80 п. (в Сербії)
Олїйник Павло, 30 п. (в Росії)
Олїйник Теодор, 80 п. (в Сербії)
Омелюх Михайло, 35 л. (в Росії)
Ометинський Василь, 35 л. (в Росії)
Ониськів Олекса, 15 п. (в Росії)
Онищук Дмитро, 15 п. (в Росії)
Орлянський Антін, 15 п. (у шпитали в Росії)
Орлеанський Стефан, 15 п., ран. (в Росії)
Оробко Людвик, 95 п. (в Росії)
Орищак Стеф., 35 л., ран. (в Росії)
Оришин Петро, 55 п. (в Росії)
Осляк Іван, 15 п. (в Росії)
Остракевич Петро, 55 п. (в Росії)
Опуст Павло, 15 п. (в Росії)
Озґевич Данило, 55 п. (в Росії)
Падальчук Іван, 15 п. (в Росії)
Падийчук Микола, 55 п.
Паламар Ілько, 15 п. (в Росії)
Паламар Іван, 55 п. (в Росії)
Пальчевський Мик., 80 п. (в Росії)
Палюх Казимир, 15 п. (в Росії)
Палюга Демян (Олекси), 20 л., ран. (у шпитали в Росії)
Панас Іван, 80 п. (в Росії)
Паньчук Никифор, 80 п. (в Росії)
Панькевич Василь, 15 п. (в Росії)
Паньків Василь, 80 п. (в Росії)
Паньків Григорій, 80 п. (в Росії)
Панусяк Іван, 55 п. (в Росії)
Партика Гаврило, 55 п.
Парина Іван, 32 а. (в Росії)
Пасіка Дмитро, 8 у. (в Росії)
Паскар Андрій, 55 п.
Настушенко Григор., 15 п. (в Росії)
Павлюк Михайло, 20 л. (в Росії)
Павлюк Юрко, 22 з. о. (в Росії)
Павликовський Вас., 20 л. (в Росії)
Павлишин Іван, 80 п. (в Сербії)
Павлишин Петро, 55 п.
Павлишин Юрко, 35 л. (в Росії)
Пелех Іван, 55 п. (в Росії)
Перекитка Михайло, 20 л. (в Росії)
Перепа Іван, 32 а., ран. (в Росії)
Періжок Іван, 20 л., ран. (у шпитали в Росії)
Пержук Андрій, 8 у. (в Росії)
Петерлевич Станислав, 11 сап. (в Росії)
Петрасюк Ілько, 55 п.
Петращук Іван, 41 п. (в Росії)
Петрій Пилип Яків, 80 п. (в Росії)
Петрик Антін, 80 п. (в Росії)
Петриків Василь, 80 п. (в Росії)
Петринко Микола, 80 п. (у шпитали в Росії)
Пятничавський Вас., 8 у. (в Росії)
Підцерковний Стеф., 80 п. (в Росії)
Підгірський Михайло, 30 п., ран. (у шпитали в Росії)
Підгірський Володислав, 15 п., ран. (в Росії)
Підгаєцький Петро, 15 п. (в Росії)
Підгайний Михайло, 15 п. (в Росії)
Підгородецький, 55 п., 6 комп.
Підлїський Василь, 80 п. (в Росії)
Підгірний Іван, 15 п. (в Росії)
Пітьо Петро, ж. (в Росії)
Півуцький Михайло, 30 п., ран. (в Росії)
Піжицький Данило, 80 п. (в Росії)
Плекан Іван, 15 п. (в Росії)
Плеківчук, 55 п., 6 комп.
Побран Луць, 30 п., ран. (в Росії)
Поцюлуйко Іван, 80 п. (в Сербії)
Починок Йосиф, 15 п. (в Росії)
Починок Микола, 55 п. (в Росії)
Подвірний Яків, 55 п. (в Росії)
Польовий Петро, 20 л. (в Росії)
Польовий Теодор, 55 п. (в Росії)
Пончко Йосиф, 55 п. (в Росії)
Попович Юрко, 55 п.
Попович Стефан, 80 п. (в Росії)
Поркутан Спиридіон, 31 п. (в Росії)
Порохнавий Стефан, 35 л. (в Росії)
Постевка Маковей, 55 п.
Потаський Василь, 55 п. (в Росії)
Почук Самуїл, 55 п.
Поврозник Петро, 80 п. (в Росії)
Поздик Григорій, 15 п. (в Росії)
Позняк Іван, 80 п. (в Росії)
Прадчук Семен, 15 п. (в Росії)
Процак Павло, 80 п. (в Росії)
Процик Семен, 15 п. (в Росії)
Проциків Пилип, 80 п. (в Росії)
Процишин Григор., 80 п. (в Сербії)
Прокопюк Юрко, 55 п.
Прокопів Василь, 55 п. (в Росії)
Прокопович Теодор, 80 п. (в Росії)
Просак Франко, 55 п.
Протос Микола, 8 у. (в Росії)
Прус Іван, 80 п. (в Росії)
Прусак Василь, 30 стр. (в Росії)
Придибаш Стефан, 80 п. (в Сербії)
Примяк Іван, 8 у. (в Росії)
Приставський (Хома) Михайло, 35 л. (в Росії)
Пшеничняк Марко (Семка), 20 л. (в Росії)
Пшоняк Лев, 80 п. (в Сербії)
Пудик Василь, 55 п.
Пудик Ілько, 55 п.
Пукало Стефан, 55 п. (в Росії)
Пуляк Іван, 20 л. (у шпитали в Росії)
Пунька Микола, 15 п. (в Росії)
Пилипчук Кіндрат, 55 п. (в Росії)
Пилипишин Василь, 20 л. (у шпитали в Росії)
Пились Семен, 80 п. (в Росії)
Пиндус Іван, 15 п. (в Росії)
Пишко Павло, 30 п. (в Росії)
Питляр Іван, 80 п. (в Сербії)
Рачинський Казимир, 1 у. (в Росії)
Рачинський Мих., 80 п. (в Сербії)
Радачинський Іван, 80 п. (у шпитали в Росії)
Радомий Дамян, 80 п. (в Росії)
Равлюк Микола (однор. добр.), 1 у. (в Росії)
Ретковський Іван, 30 п. (в Сербії)
Рій Ілько, 15 п., ран. (у шпитали в Росії)
Ріпа Стефан, 80 п. (в Росії)
Різник Петро, 80 п. (в Росії)
Рогатинський Ілько, 15 п. (в Росії)
Ровицький Йосиф, 55 п.
Рокош Іван, 15 п. (в Росії)
Ройчовський Олекса, 55 п.
Романюк Теодор, 31 а. (в Росії)
Романюк Тимко, 55 п. (в Росії)
Романів Василь, 80 п. (в Росії)
Росовський Іван, 15 п. (в Росії)
Розборський Станислав Франко, 30 п., ран. (у шпитали в Росії)
Рожок Семен, 8 у. (в Росії)
Рубльовський Прокіп, 15 п. (в Росії)
Рудий Теодор, 80 п. (в Росії)
Рибак Іван, 80 п. (в Росії)
Рихлевич Михайло, 55 п. (в Росії)
Рипаловський Вас., 80 п. (в Сербії)
Рижий Яків, 35 л. (в Росії)
Садовий Іван, 80 п. (в Росії)
Сайчук Ілько, 30 п. (в Росії)
Сакеаневич Петро, 55 п.
Саламандра Павло, 15 п. (в Росії)
Салїй Петро, 20 л. (у шпитали в Росії)
Самець Андрей, 15 п. (в Росії)
Самуляк Василь, 30 п. (в Росії)
Сандецький Станислав Казимир, 80 п. (в Сербії)
Сандуляк, 55 п., 8 комп.
Сапіжак Онуфрій, 20 л. (в Росії)
Сапка Антін, 15 п. (в Росії)
Сас Андрій, 20 л., ран. (у шпитали в Росії)
Сасовський Стефан, 15 п. (в Росії)
Савчук Юра, 8 у. (в Росії)
Савчук Кіндрат, 3 а. кр. (у шпитали в Росії)

(Дальше буде).

Imperfect in original